

GeoReality AB
c/o Lindvall
Slipvägen 15A
973 41 LULEÅ

Bearbetningskoncession enligt minerallagen för området Sarvisto K nr 1 i Pajala kommun, Norrbottens län

Beslut

Bergmästaren beviljar GeoReality AB, 559104-5660, bearbetningskoncession med tillståndsid BK-2025:4 enligt minerallagen (1991:45) för området Sarvisto K nr 1. Bearbetningskoncessionen innebär rätt till utvinning och tillgodogörande av grafit.

Bearbetningskoncessionens giltighetstid är 25 år från och med den dag då beslutet vinner laga kraft.

Beskrivning av koncessionsområdet

Koncessionsområdet omfattar en yta om 30,4 hektar och begränsas av räta linjer mellan hörnpunkter med koordinater i SWEREF 99TM enligt följande.

Hörnpunkt	N-koordinat	E-koordinat
	7497030	861970
	7497110	862115
	7497110	862200
	7497040	862400
	7496650	862490
	7496350	862340
	7496350	862040
	7496650	861880

Området Sarvisto K nr 1 ligger inom fastigheterna Pajala Allmänningsskogen 1:1 och Pajala Kieksiäisvaara 2:2. Fastigheternas del i koncessionsområdet kommer att beräknas

i samband med att mineralersättningen fastställs för första gången enligt 7 kap. 7 § minerallagen.

Koncessionsområdet omfattas av GeoReality AB:s (hädanefter sökanden) undersökningstillstånd Sarvisto nr 1. Området är beläget i Pajala kommun, ca 25 km norr om tätorten Pajala. Området består främst av kalavverkat skogsområde i söder och skogs- samt myrmark i norr. Närliggande byar är Kaunisvaara (ca 6 km nordväst) och Sahavaara (ca 6 km väster).

Karta över koncessionsområdet Sarvisto K nr 1, upprättad den 2 september 2024, bifogas detta beslut (se bilaga 1).

Villkor

GeoReality AB ska årligen genomföra samråd med Muonio sameby i syfte att minimera verksamhetens negativa påverkan på rennäringen. Senast två månader efter genomfört samråd ska bolaget lämna en redogörelse för detta till bergmästaren.

Bakgrund

Ansökan

Ansökan om bearbetningskoncession för området Sarvisto K nr 1 med bifogad miljökonsekvensbeskrivning och karta kom in från sökanden till Bergsstaten den 5 september 2025. Ansökan avser koncessionsmineralet grafit och en koncessionstid om 25 år.

Av ansökan framgår bland annat följande. Det aktuella koncessionsområdet ligger cirka 25 km norr om Pajala tätort, i ett oexploaterat område utan detaljplan. Närmaste bebyggelse är byn Kenttä på ett avstånd av ca 1 km och närmaste byar är Kaunisvaara och Sahavaara, ca 6 km bort. I närheten finns Kaunis Iron:s järnmalmgruva, i drift sedan 2018. Området angränsar till Honkavaaravägen i syd, som går mot finska gränsen. Det finns flera mindre skogsvägar, men inga större tekniska anläggningar i närheten. Området ligger på en höjd omgiven av våtmarker. Närområdet har barrskog och viss lövblandning. Kaunisjoki rinner strax väster om området, med ett biflöde inom koncessionsområdet. Det finns flera tjärnar och sjöar i närheten, samt en populär badplats vid Kaunisjoki ca 1 km västerut.

Området är tillgängligt för allmänheten och används för rekreation som bärplockning och jakt. Det berör inga riksintressen för friluftsliv. I området bedriver Muonio sameby verksamhet. Samebyn har upp till 3 900 renar. Den ansökta koncessionen påverkar samebyns vårvinterland. Vårvinterlandet används begränsat för aktiv flyttning av renar men

är viktigt för fritt strövande renar. Inga kulturresevat eller riksintressen berörs. Fyra kulturhistoriska lämningar finns i närheten: rester av kemisk industri, en husgrund och en fångstanläggning/djurfälla. Ytterligare lämningar finns ca 1 km sydväst om Sarvisto.

Grundvattnet inom och omkring det planerade koncessionsområdet ligger ytligt och följer områdets topografi, vilket ger en nordvästlig strömningsriktning mot Kaunisjoki. Området ligger nära en utpekad grundvattenförekomst bestående av sand och grus med en total yta på cirka 72 km². Det finns inga vattenskyddsområden eller registrerade vatten- eller energibrunnar inom koncessionsområdet; närmaste brunnar finns i Sahavaara och Kaunisvaara. Koncessionsområdet ligger inom Torneälvens huvudavrinningsområde, som omfattar cirka 40 157 km², varav 60 procent i Sverige och 40 procent i Finland. Strax väster om området rinner Kaunisjoki, en 19 kilometer lång ytvattenförekomst som löper i nordlig riktning och mynnar i Muonio älv cirka 13 kilometer öster om koncessionsområdet. Ett mindre biflöde till Kaunisjoki passerar genom koncessionsområdet längs dess norra gräns. Utöver dessa förekommer flera mindre vattendrag och sjöar i närområdet. De ytvattenförekomster som direkt berörs av koncessionsområdet är Kaunisjoki och Muonio älv.

Sarvistofyndigheten är en grafitfyndighet i centrala Lapplands grönstensbälte med berggrund av metasediment och metavulkaniska bergarter från paleoproterozoikum. Området består främst av skiffer och andesit, med grafitlager genomskurna av magmatiska bergarter. Jordarten är mestadels morän och torv. Grafiten, som bildades för cirka två miljarder år sedan från cyanobakterier, är finkornig och har hög grafithalt – idealisk för batterianoder (battery grade graphite). Ekonomiska analyser visar att fyndigheten har potential att bli en konkurrenskraftig grafitgruva tack vare höga halter och utbyten jämfört med globala projekt.

Malmbrytning inom den planerade koncessionen kommer att ske genom dagbrottsbrytning. Innan brytning kan påbörjas krävs en del förberedande arbeten vilket bland annat inkluderar jordavrymning och anläggningsarbeten. Uppkomna avrymningsmassor kommer att läggas på upplag för att nyttjas som resurs vid efterbehandling av området när verksamheten avslutats. Vid dagbrottsbrytning bryts malmen i horisontella skivor, så kallade pallar, i nedåtgående nivåer vilket ger dagbrotten dess karaktäristiska trappstegsformade utseende.

För den konceptuella utformningen av dagbrottet inom Sarvisto K nr 1 antas en pallhöjd om 10 m. För lossställning av malmen borrar vertikala hål nedåt genom pallarna vilka laddas med emulsionssprängämne som sedan detoneras. Sprängning planeras ske en gång per vecka. När den sista delen lossprängd malm från en viss pall/nivå lastats ut förflyttas produktionen succesivt nedåt mot ett ökat djup.

Med planerad produktionstakt bedöms dagbrottet komma att fördjupas med en pall per år. Baserat på nuvarande indikerad malmresurs innebär det att det fullt utbrutna dagbrottet blir omkring 180 m djupt. Utbruten malm transporteras till en lagringsyta invid krossanläggningen där den krossas till <15 mm. Efter krossning lastas malmen in i en malmlada som kommer inrymma en mängd motsvarande två till tre veckors produktion i det mottagande anrikningsverket.

Den krossade malmen transporteras sedan med lastbil som rågods till kund alternativt till ett framtida nytt anrikningsverk för vidare bearbetning. Utbrutet gråberg, det vill säga ofyndigt berg som inte utgör malm, transporteras från dagbrottet direkt till en gråbergsdeponi som planeras att anläggas sydost om dagbrottet på den södra sidan om Honkavaaravägen.

Avsikten är att maskiner och utrustning som används i verksamheten ska vara eldrivna. Detta förutsätter givetvis att eldrivna alternativ finns att tillgå vid anskaffande av maskinpark och utrustning. Fordon och maskiner utrustade med förbränningsmotor för fossilfritt bränsle såsom vätgas eller annat utgör möjliga alternativ till eldrift.

Anrikning av malmen planeras ske på annan plats, ännu ej fastställd. Transporter kommer att ske både internt och externt, där externa transporter hanteras i framtida miljötillståndsprövning.

Kungörelse och underrättelser

Ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen har kungjorts i tidningarna Norrbottens Kuriren, Norrländska Socialdemokraten och Haparanda Bladet samt i Post- och Inrikes Tidningar. Berörda fastighetsägare och övriga kända sakägare har underrättats om ansökan och tillställts kopia av ansökan, icke-teknisk sammanfattning och innehållsförteckning av miljökonsekvensbeskrivningen samt information om var kompletta handlingar i ärendet finns tillgängliga.

Från fastighets- och övriga kända sakägare har i huvudsak följande synpunkter framförts.

Sametinget och Svenska Samernas Riksförbund har inom ramen för konsultationen givit uttryck för att rennäringens intresse, som helhet, måste beaktas. Om påverkan sker på ett riksintresse betyder det att hela näringen drabbas. Kumulativa effekter behöver tydliggöras och beaktas. Oro uttrycks över att den flyttled som går igenom området påverkas. Rennäringsanalysen upplevs som tunn och återanvänd från tidigare ärenden i området.

Naturskyddsföreningen i Norrbottens län och Pajalakretsen i föreningen (nedan SNF) anser i första hand att ansökan ska avvisas och i andra hand avslås. Malmer med höga metallhalter är ändliga resurser som inte återbildas, vilket gör kortsiktig brytning ohållbar. Samhället måste i stället satsa på återvinning av redan utvunna metaller. Att fyndigheten innehåller grafit, ett strategiskt mineral enligt EU, förändrar inte detta grundläggande behov av hållbar resurshantering. Naturskyddsföreningen menar att bolagets motiv är kortsiktigt ekonomiska och att verksamheten inte väger upp de negativa konsekvenserna för natur, miljö och rennäring – varken på kort eller lång sikt.

Kritik framförs mot naturvärdesinventeringen som gjorts inför den planerade gruvverksamheten. De pekar på att viktiga naturmiljöer som kontinuitetsskog, våtmarker och Natura 2000-områden riskerar att påverkas negativt. Inventeringen som gjorts bedöms vara otillräcklig och metodiskt bristfällig, särskilt vad gäller fågelfynd.

Från boende i Kaunisvaara, Tommy Krekula har huvudsakligen följande framförts.

Den planerade gruvverksamheten vid Sarvisto anses bristfälligt beskriven i den aktuella miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) och väcker flera allvarliga frågor. Det råder osäkerhet kring om ett anrikningsverk ska byggas, dess placering och utformning, vilket är avgörande för utsläpp och landskapsbild. Transportfrågorna är otillräckligt belysta, bland annat vilken typ av lastbilar som ska användas, om transporter sker nattetid och hur buller ska hanteras. Erfarenheter från Tapuli visar redan omfattande buller och nedsmutsning, vilket riskerar att öka vid grafitbrytning. Det föreslås att väg 99 dras om för att minska påverkan på byarna.

Rekreativvärden som badplatsen Kenttä, fritidsfiske i Kaunisjoki och bärplockning i myrmarker är betydande men dåligt dokumenterade. Miljöpåverkan bedöms som oacceptabel med risk för utsläpp av damm, stoft och metaller som kan spridas långt, vilket bekräftats genom mätningar. Det är oklart vilken recipient som ska ta emot utsläppen, och kumulativa effekter från andra gruvor har inte beaktats. Bullerstörningar från transporter och verksamhet är ett stort problem och kan höras upp till 10–15 km, vilket påverkar boende och friluftsliv negativt.

Socioekonomiska bedömningar i MKB är inaktuella och osäkra, baserade på gamla uppgifter och utan hänsyn till gruvnäringens instabilitet. Kaunis Iron AB:s ekonomiska förlust och personalminskning understryker osäkerheten. Sammantaget är verksamheten översiktligt beskriven, saknar viktiga uppgifter och medför oacceptabla störningar för miljö, rekreation och boende. Yttrandet föreslår att ansökan om bearbetningskoncession avvisas eller avslås i sin helhet.

Samråd med länsstyrelsen

I enlighet med 8 kap. 1 § minerallagen har bergmästaren begärt yttrande från Länsstyrelsen Norrbotten gällande tillämpningen av 3 kap., 4 kap. 1-7 §§ och 6 kap. 28-46 §§ miljöbalken (1998:808). Länsstyrelsen Norrbotten har den 23 september 2025 inkommit med yttrande till Bergsstaten där i huvudsak följande framförs.

Vid ansökan om koncession krävs en specifik miljöbedömning enligt miljöbalken. Miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) ska vara tillräckligt omfattande för att möjliggöra prövning av ansökan. Länsstyrelsen bedömer att den aktuella MKB:n, inklusive kompletteringar, uppfyller kraven för koncessionsärendet och att inga ytterligare kompletteringar behövs. Dock påpekar länsstyrelsen att en framtida tillståndsprövning enligt miljöbalken skulle kräva en mer detaljerad och omfattande MKB.

Den planerade gruvverksamheten ligger inom ett område som är viktigt för rennäringen och nära riksintressen för denna. Samebyn Muonio har uttryckt oro för påverkan på renarnas beteende och möjligheten att bedriva renskötsel, särskilt i tallhedsområdet som beskrivs som nyckelområde. Erfarenheter från annan gruvverksamhet visar att renarna undviker områden inom 10–15 km radie.

Bolaget har i sin miljökonsekvensbeskrivning redogjort för möjliga störningar, men bedömer att påverkan blir måttlig till liten. De har föreslagit flera skadeförebyggande och skadelindrande åtgärder, inklusive stängsel, bullerreducering, samarbetsavtal med samebyn och flexibilitet i verksamheten för att undvika störningar.

Länsstyrelsen bedömer, med hänsyn till bolagets åtaganden, att verksamheten inte påtagligt försvårar rennäringens bedrivande inom riksintresseområden.

Det ansökta koncessionsområdet ligger nära vattendrag som ingår i Natura 2000-området Torne- och Kalix älvsystem, vilket är av riksintresse enligt miljöbalken. För verksamheter som kan påverka Natura 2000-områden krävs särskilt tillstånd, men sedan 1 juli 2024 gäller inte längre kravet på Natura 2000-tillstånd vid koncessionsprövning. Däremot måste bergmästaren bedöma om verksamheten kan genomföras utan att påtagligt skada områdets natur- och kulturvärden.

Sökanden bedömer att påverkan från planerade utsläpp blir obetydlig om vatten renas korrekt. Länsstyrelsen konstaterar att gruvverksamhet generellt utgör ett hot mot Natura 2000-värden, men att den planerade verksamheten inte nödvändigtvis innebär en påtaglig skada enligt miljöbalkens definition. Eftersom påverkan bedöms gälla en mindre

del av området, anser länsstyrelsen att det inte finns hinder enligt 4 kap. 1 § miljöbalken för att verksamheten ska kunna tillåtas.

Länsstyrelsen föreslår att en eventuell bearbetningskoncession för gruvverksamheten bör innehålla ett villkor om årliga samråd mellan GeoReality AB och Muonio sameby för att minska negativ påverkan på rennärningen. Bolaget ska redovisa resultatet av samrådet till bergmästaren inom två månader.

Länsstyrelsen anser att ytterligare detaljerade villkor behövs för att begränsa påverkan på rennärningen och andra intressen, men att dessa bör hanteras inom ramen för tillståndsprövningen enligt miljöbalken – inte i koncessionsärendet. Det föreslagna villkoret bedöms vara förenligt med framtida tillståndsvillkor och riskerar inte dubbelreglering. Därför anser länsstyrelsen att det är lämpligt att föreskriva detta villkor om koncessionen beviljas.

Sökandens inställning

Sökanden anför att en god dialog med Muonio sameby har hållits och planeras att bibehållas. Samebyn har involverats i bland annat rennäringsanalysen och allmänt i arbetet. Avsikten är att arbeta med såväl skadeförebyggande som skadelindrande åtgärder, exempel på god kommunikation och samarbete samt undvikande av fragmentering av verksamheten. Avsikten är att vid behov kunna vidta åtgärder även med kort varsel varför god kommunikation är avgörande.

Vidare uppger sökanden att den planerade verksamheten har en mindre omfattning jämfört med andra kända gruvverksamheter. Sökanden vill också uppmärksamma att ärendet rör en ansökan om bearbetningskoncession och inte en miljöprövning.

Avseende synpunkter på miljökonsekvensbeskrivningens omfattning är den anpassad till detta steg i projektet, det innebär bland annat att ytterligare arbete kommer att läggas på det material som ska presenteras vid en framtida prövning enligt miljöbalken.

Sökanden påpekar avslutningsvis att det område som omfattas av ansökan om bearbetningskoncession inte är kategoriserat som riksintresse för rennärningen.

Motivering

Tillämpliga bestämmelser

Förutsättningar för koncession

Enligt 4 kap. 2 § första stycket minerallagen ska bearbetningskoncession meddelas om en fyndighet som sannolikt kan tillgodogöras ekonomiskt har blivit påträffad och fyndighetens belägenhet och art inte gör det olämpligt att sökanden får den begärda koncessionen.

Enligt tredje stycket samma paragraf ska 3 kap., 4 kap. 1-7 §§ och 5 kap. 18 § miljöbalken tillämpas i ärenden om beviljande av bearbetningskoncession.

Enligt fjärde stycket samma paragraf ska, om ett ärende om beviljande av koncession avser en verksamhet som ska prövas även enligt miljöbalken eller andra lagar, 3 kap. och 4 kap. 1-7 §§ miljöbalken endast tillämpas vid den prövning som sker i koncessionsärendet. Vid tillämpningen av 3 kap. 10 § andra stycket miljöbalken och 4 kap. 1 § första stycket 1 miljöbalken ska 4 kap. 8 § i balken inte beaktas.

Enligt femte stycket samma paragraf ska, när en verksamhet senare ska prövas enligt miljöbalken eller andra lagar, frågan om det krävs tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken och, om tillstånd krävs, frågan om tillstånd kan lämnas göras oberoende av de ställningstaganden som har gjorts i koncessionsprövningen.

Enligt sjätte stycket samma paragraf ska i ärenden om beviljande av koncession en specifik miljöbedömning göras, information lämnas och samordning ske enligt 6 kap. 28-46 §§ miljöbalken. Uppgifterna i miljökonsekvensbeskrivningen ska ha den omfattning och detaljeringsgrad som behövs för prövningen av koncessionsansökan.

Enligt sjunde stycket samma paragraf får en koncession inte strida mot detaljplan eller områdesbestämmelser. Om syftet med planen eller bestämmelserna inte motverkas, får dock mindre avvikelser göras.

Villkor och säkerhet

Enligt 4 kap. 5 § minerallagen ska en koncession förenas med de villkor som behövs för att skydda allmänna intressen eller enskild rätt eller som behövs för att naturtillgångarna skall utforskas och tillvaratas på ett ändamålsenligt sätt.

Enligt 4 kap. 6 § minerallagen ska en koncessionshavare ställa säkerhet för dennes skyldigheter vad gäller efterarbete, om det inte finns särskilda skäl till något annat.

Bearbetningskoncessionens giltighetstid

Enligt 4 kap. 7 § minerallagen ska en bearbetningskoncession meddelas för tjugofem år. Om sökanden begär det, får kortare tid bestämmas.

Samråd

Av 8 kap. 1 § tredje stycket minerallagen framgår att bergmästaren, när det gäller tillämpningen av 3 kap., 4 kap. 1-7 §§ och 6 kap. 28-46 §§ miljöbalken, ska samråda med länsstyrelsen i det eller de län där koncessionsområdet ligger. Länsstyrelsen får i dessa fall besluta om arkeologisk utredning enligt 2 kap. 11 § kulturmiljölagen (1988:950).

Vägledande avgöranden

I HFD 2016 ref. 21 konstaterade Högsta förvaltningsdomstolen att en prövning enligt 3 och 4 kap. miljöbalken i ett ärende om bearbetningskoncession ska omfatta såväl det sökta koncessionsområdet som markanvändning för till gruvdriften nödvändiga tillhörande anläggningar.

Bergmästarens bedömning

Malmbevisning

En malmbevisning är en redogörelse av de resultat som undersökningsarbetet har lett till, de geologiska och geofysiska kartor som har upprättats samt annan utredning som kan vara av betydelse vid en bedömning av om en fyndighet som kan tillgodogöras ekonomiskt har blivit påträffad. Malmbevisningen består av två delar, dels en redogörelse av kännedomsggraden av fyndigheten i fråga, dels en redogörelse som ska visa att fyndigheten sannolikt kan tillgodogöras ekonomiskt.

Sökanden har presenterat en mineralresursberäkning som gjorts i enlighet med rapporteringsriktlinjerna definierade av den Pan-Europeiska Standarden för Offentlig Rapportering av Prospekteringsresultat, Mineralresurser och Mineralreserver (PERC). Enligt denna rapportering är mineraltillgångarna i det närmaste i sin helhet klassificerade som indikerade mineraltillgångar. Studien är utförd och granskad av en kvalificerad person.

Mot bakgrund av den utredning som sökanden inkommit med så finner bergmästaren att tillräckligt undersökningsarbete har utförts för att påvisa att en mineralisering finns

inom det sökta koncessionsområdet. Bergmästaren finner även att tillräckligt undersökningsarbete utförts så att den geologiska kännedomsgraden är tillräckligt god för att mineraltillgången ska kunna ligga till grund för den bedömning av den ekonomiska lönsamheten som krävs för att en bearbetningskoncession ska kunna meddelas. Sökanden har angivit uppskattade investerings- och driftskostnader för gruvdriften och anrikningen. Sökanden har inte definierat var anrikningen ska ske. Man har angivit tre alternativa lokaliteter för ett anrikningsverk vars kostnader och design man redogjort för. Sökanden har presenterat känslighetsanalyser som visar vad variationer på kostnader och intäkter har för inverkan på det ekonomiska resultatet.

Mot denna bakgrund samt det sökanden anfört gällande bearbetning, kostnader och intäkter bedömer bergmästaren att det är visat att en fyndighet som sannolikt kan tillgodogöras ekonomiskt har påträffats inom Sarvisto K nr 1.

Fyndighetens belägenhet och art

Vad gäller fyndighetens belägenhet gör bergmästaren följande bedömning. Arronderingsförhållandena på platsen utgör inte hinder mot att bevilja den aktuella koncessionen. Fyndigheten gör inte intrång eller utgör hinder för någon annan verksamhets bearbetningskoncession.

Vid en ansökan om bearbetningskoncession kan fyndighetens art ha särskild betydelse på så sätt att det från nationell synpunkt är angeläget att fyndigheten bearbetas av en viss exploatör. Koncessionen omfattar koncessionsmineralen grafit. Det är enligt bergmästarens uppfattning fråga om ett mineral som har särskild betydelse ur nationell och utrikespolitisk synpunkt, detta då mineralet räknas som en strategisk råvara av EU (EU:s lista av kritiska material). Bergmästaren ifrågasätter dock inte sökandens lämplighet som exploatör. Inte heller fyndighetens art talar således mot att bevilja den aktuella koncessionen.

Miljökonsekvensbeskrivningen samt tillämpningen av 3 kap., 4 kap. 1-7 §§ och 6 kap. 28-46 §§ miljöbalken

Det har genom samrådsförfarandet framkommit att länsstyrelsen anser att miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven i 6 kap. miljöbalken, och därmed kan ligga till grund för tillämpningen av 3 kap. och 4 kap. 1-7 §§ miljöbalken samt att bearbetningskoncessionen Sarvisto K nr 1 kan beviljas under förutsättning av att vissa villkor föreskrivs till skydd för rennäringen.

Grundläggande vid prövningen av markanvändningen är att mark- och vattenområden ska användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn

till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde ska ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning.

Bergmästaren finner inte skäl att frånga den bedömning som länsstyrelsen gjort i ärendet. Bergmästaren anser således att miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven på innehåll och därmed kan godkännas. Bergmästaren anser också att det vid en tillämpning av hushållningsbestämmelserna inte föreligger hinder mot att bevilja bearbetningskoncessionen Sarvisto K nr 1. Vad som framförts i övrigt ärendet föranleder ingen annan bedömning.

Vad gäller villkoret som Länsstyrelsen föreslagit har sökanden inte framfört några invändningar. I ärendet har framkommit att sökande har hållit en dialog med Muonio sameby under hela processen och har för avsikt att även fortsättningsvis upprätthålla dialogen. Bergmästaren bedömer att det är av vikt att sökanden upprätthåller dialogen med samebyn och att samebyn får löpande information. Bergmästaren finner därför att sökanden ska hålla samråd med samebyn årligen från det är detta beslut vunnit lagakraft och att samrådsredogörelse ska ges in till bergmästaren. Bergmästaren finner därmed att villkor för att minimera den planerade gruvverksamhetens negativa påverkan på rennäringen ska ha följande ordalydelse:

GeoReality AB ska årligen genomföra samråd med Muonio sameby i syfte att minimera verksamhetens negativa påverkan på rennäringen. Senast två månader efter genomfört samråd ska bolaget lämna en redogörelse för detta till bergmästaren.

Bergmästaren kan i sammanhanget framhålla att meddelade villkor ska gälla inom ramen för en bearbetningskoncession enligt minerallagen och att mer detaljerade villkor för att begränsa den planerade verksamhetens negativa påverkan på rennäringen och andra intressen kan komma att föreskrivas inom ramen för den tillståndsprövning som sker enligt miljöbalken.

Bergmästaren kan även slutligen konstatera att koncessionsområdet inte omfattas av detaljplan eller områdesbestämmelser. Pajala kommun har pekat ut området som ett utvecklingsområde för etablering av järnvägar, vägar och industriell verksamhet.

Slutförande av miljöbedömningen

Bergmästaren har funnit att miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven på innehåll och kan godkännas. Den specifika miljöbedömningen kan därför slutföras. När frågan om tillstånd för bearbetningskoncession avgörs ska bergmästaren slutföra

miljöbedömningen genom att med hänsyn till innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen och det som kommit fram under handläggningen av ärendet identifiera, beskriva och göra en slutlig och samlad bedömning av miljöeffekterna. Utifrån innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen och övrigt underlag i ärendet har bergmästaren identifierat följande miljöeffekter som kan bli en följd av beslutet att bevilja ansökt bearbetningskoncession.

Rennäring

Området som ansökan avser ligger inom Muonio samebys vårvinterland. I anslutning till området finns riksintresse för rennäringen bland annat ett kärnområde, Kolari, vilket inte nyttjas i den omfattning som önskas på grund av betesbegränsningar och avsaknad av stängsel mot riksgränsen. Väster om koncessionsområdet mynnar flyttleden ut i ett tallhedsområde vilket beskrivs av samebyn som ett nyckelområde för renskötseln. Störningar i detta område riskerar att leda till spridning av renarna vilket innebär merarbete.

Samebyns verksamhet i området påverkas redan idag av den verksamhet som Kaunis Iron AB bedrivs ungefär 6 km i nordvästlig riktning från det tänkta verksamhetsområdet.

Rennäring kräver stora arealer för att fungera. Vid en gruvverksamhet i Sarvisto påverkas områdets funktion och användning som beteslokal och samlingsområde. Påverkan bedöms ske genom buller och mänsklig aktivitet.

Utifrån materialet i ärendet framgår att bolaget arbetar med skadeförebyggande och skadelindrande åtgärder samt att en god dialog upprätthålls hitintills med Muonio sameby. Bolaget uppger bland annat att åtgärder vid behov ska kunna vidtas med kort varsel när behov uppstår och att det ska finnas möjlighet att bidra med fordon och utrustning. Möjligheten att samordna sin verksamhet med närliggande verksamheter nämner bolaget också som en möjlighet.

Sammanfattningsvis bedöms den planerade verksamheten, tillsammans med de planerade skyddsåtgärderna, inte innebära en påverkan som försvårar rennäringen på ett påtagligt sätt.

Natura 2000

Koncessionsområdet i ansökan ligger i anslutning till vattendraget Kaunisjoki som utgör ett biflöde till Muonio älv. Muonio älv och Kaunisjoki ingår i Natura 2000-området Torneå- och Kalix älvsystem.

Av materialet i ärendet framgår att utsläpp av vatten från verksamheten kommer att ske till antingen Kaunisjoki eller Muonio älv. Om utsläpp av obehandlat vatten sker kan inte negativ påverkan på recipienten uteslutas. Bolagets bedömning i miljökonsekvensbeskrivningen är att så länge det vatten som omhändertas inom verksamheten renas och släpps ut på ett sådant sätt att negativa effekter inte uppstår för vattenlevande organismer och flödesregimen innebär det sammantaget obetydliga konsekvenser.

I bevarandeplanen för Torne och Kalix älvsystem framgår att gruvverksamhet är ett hot mot Natura 2000-områdets värden. Det framgår även att effekterna av såväl pågående som nedlagda gruvverksamheter riskerar att påverka Natura 2000-området negativt.

Länsstyrelsen bedömer det som uppenbart att den planerade gruvverksamheten kommer att skada Natura 2000-områdets naturvärden. Däremot anser Länsstyrelsen det inte självklart att det skulle vara fråga om påtaglig skada i den mening som nu är aktuell.

Bergmästaren instämmer i länsstyrelsens bedömning att det mot bakgrund av detta, i just denna bedömning, bör vara möjligt att beakta att den planerade gruvverksamheten bedöms påverka en mindre del av det omfattande Natura 2000-området.

Ytvatten

Inom området för den sökta bearbetningskoncessionen, med tillhörande anläggningar, finns inga ytvattenförekomster eller så kallade övrigt vatten. Av materialet framgår att de ytvattenförekomster som berörs av den ansökta bearbetningskoncessionen är vattensystem tillhörande Kaunisjoki och Muonio älv, därutöver berörs inga andra vattenförekomster.

De risker som finns för påverkan är hänförliga till utsläpp av obehandlat vatten och utsläpp av volymer som kan öka flödet i respektive vattendrag. Utifrån tillgängligt material kan konstateras att det vatten som kommer att släppas ut från verksamheten utgör mindre än 2 % av årsmedelflödet i både Kaunisjoki och Muonio älv. Givet att tillräckliga skyddsåtgärder genomförs väntas effekten av verksamheten medföra obetydliga konsekvenser.

Grundvatten

En följd av den planerade gruvverksamheten är en grundvattensänkning som uppkommer vid läshållning av dagbrottet. Genom de modelleringar som genomförts har konstaterats att det teoretiska påverkansområdet för en sänkning för 0,3 och 1 meter inte berör den närliggande grundvattenförekomsten väster om det planerade området.

Avsänkningen överlappar emellertid till viss del grundvattenförekomstens tillringsområde. En begränsad del av gråbergsdeponin överlappar även den samma tillringsområde. sker en viss påverkan av grundvattenförekomstens tillrinningsområde. Storleken av påverkansområdet för grundvattensänkningen är ungefär 1 km² att jämföra med grundvattenförekomstens storlek på cirka 72 km². Det betyder att det är en påverkan på motsvarande 1,4 % av grundvattenförekomstens yta vilket bedöms vara en mindre effekt. Kaunisjoki fungerar också som hydraulisk barriär och upprätthåller grundvattennivåerna mot grundvattenförekomsten.

Från gråbergsdeponin skulle lakvatten kunna spridas till grundvattenförekomsten via tillrinningsområdet. Sökanden har i materialet konstaterat att läshållningsvatten och dräneringsvatten från gråbergsdeponin skulle kunna innehålla förhöjda metallhalter och befinna sig till vänster på pH-skalan, det vill säga vara surt. Detta kräver att skyddsåtgärder/begränsningsåtgärder vidtas för att reducera påverkan på grundvattenkemin. Givet att tillräckliga skydds- och beredningsåtgärder vidtas bedöms effekterna på den aktuella grundvattenförekomsten vara små.

Inom det prognostiserade området för grundvattensänkningen finns inga dricksvattenförekomster, dricksvattentäkter eller brunnar.

Naturmiljö

Det sökta koncessionsområdet med planerade anläggningar kommer främst att ta i anspråk markområden som klassificeras som övrig biotop, visst naturvärde och påtagligt naturvärde. Inget område med mycket höga naturvärden påverkas.

Grundvattensänkningen berör två större våtmarker Kursuvuoma och Laatasvuoma. Områdena har vid våtmarksinventeringen ha mycket högt naturvärde respektive högt naturvärde. Av våtmarksområdenas totala areor beräknas direkt markanspråk tillsammans med påverkansområdet för grundvattensänkningen täcka 0,28 % respektive 7,5 % av den totala ytan.

Sökt koncessionsområde med tillhörande anläggningar kommer således innebära att naturvärdesbiotoper med höga naturvärden, påtagliga naturvärden och visst naturvärde samt en del av våtmarker som enligt våtmarksinventeringen kan antas ha mycket höga naturvärden kan komma att påverkas. All nuvarande markanvändning inom området som tas i anspråk måste upphöra och naturvärdena försvinner.

I närområdet till koncessionsområdet har ett antal värdearter inrapporterats till artportalen. Det kan inte uteslutas att markanspråket och/eller grundvattensänkningen kan ha en negativ effekt på en eller flera av dessa värdearter.

Sammantaget bedöms malmutvinningen inom den ansökta bearbetningskoncessionen, med planerade anläggningar medföra måttliga till stora negativa konsekvenser för den terrestra naturmiljön. För den akvatiska miljön i Kaunisjoki och Muonio älv bedöms den planerade verksamheten leda till obetydliga konsekvenser, givet att erforderliga skyddsåtgärder vidtas. För myrbäcken, utifrån dess preliminära klassificering, bedöms den sökta koncessionen kunna leda till måttligt negativa konsekvenser.

Mark- och vattenanvändning med andra intressen

Den planerade verksamheten innebär ett ianspråktagande av naturmark och en förändring av markanvändningen i området. Efter avslutad gruvdrift kommer återställning att ske i form av avetablering / demonteringar där så är möjligt, vattenfyllande av dagbrottet samt konturering och vegetering.

För rekreation, friluftsliv och jakt innebär den planerade verksamheten att den mark som ianspråktagas för den planerade utvinningen inte kan nyttjas för dessa ändamål. Även rutter igenom området kommer att påverkas.

Sökt bearbetningskoncession berör inga områden av riksintresse för kulturmiljövård. I närområdet finns dock kända lämningar. Bedömningen är att gruvdrift inom koncessionsområdet kan bedrivas utan att kulturlandskapet eller kulturhistoriska lämningar påverkas i någon betydande utsträckning.

Den sammantagna bedömningen är att landskapsbilden kommer att påverkas på ett sätt som kan upplevs som negativt främst för närboende. När det gäller friluftsliv, rekreation och jakt bedöms påverkan innebära små negativa konsekvenser.

Lokal omgivningspåverkan

En etablering av gruvverksamhet i Sarvisto enligt ansökan kan medföra påverkan på omgivningen via vibrationer från sprängning, luftstöt vågor och stenkast samt buller och utsläpp till luft.

Vibrationer och luftstöt vågor som kan förväntas uppstå till följd av sprängningar i gruvan kan, på grund av att området idag är opåverkat, uppfattas som störande av närboende och upplevas som måttligt störande.

En konsekvens av sprängningar i dagbrott är stenkast. Problematiken kommer att minska allteftersom brytningen förflyttas djupare ned i dagbrottet. Med anpassningar och skyddsåtgärder bedöms konsekvenserna bli obetydliga till små.

Aktiviteter som ger upphov till buller kommer att förekomma under alla faser av en eventuell gruvdrift i Sarvisto, vilket kommer att ge upplevas störande av både människor och djur. Med hänsyn till att området idag är opåverkat kommer buller från verksamheten, även med innehållande av gränsvärden att lokalt kunna leda till måttligt negativa konsekvenser.

Emissioner till luft i form av stoft, spränggaser och avgaser från förbränning av fossila bränslen förväntas uppstå i verksamheten. Förutsättningarna för att begränsa dessa emissioner bedöms som goda varför den planerade verksamheten bedöms leda till små negativa konsekvenser avseende emissioner till luft.

Hushållning med naturresurser

Grafit är ett mineral som bedöms vara viktigt för den omställning som samhället står inför. Grafitförekomsten i Sarvisto har en hög halt och renhet, att utvinna den skulle innebära en att en god hushållning med markområden som innehåller värdefulla ämnen eller material. Produkten skulle omhändertas för inhemskproduktion och därmed minska importberoendet. Sökanden uppskattar att den aktuella fyndigheten kan utvinnas som en av de mest resurseffektiva och minst miljöpåverkande.

Avsikten är att tillvarata massor som uppkommer jordavrymningen och gråberg från gruvbrytningen som konstruktions- och fyllnadsmaterial inom de planerade koncessionsområdena men också användas vid den framtida efterbehandlingen.

Socioekonomiska aspekter

En gruva i Sarvisto bedöms innebära positiva effekter, inte bara för kommunen, utan för Sverige som helhet. Grafitförekomsten har hög halt och renhet vilket innebär att den skapar goda förutsättningar för att minska importberoendet och

Utifrån den gruva som i relativ närtid etablerats i kommunen, och dess olika faser, konstateras att det tydligt går att se trender avseende in- och utflyttning samt sysselsättningsgrad. Effekterna av en gruva påverkar hela samhället avseende dels direkta effekter så som sysselsättning, dels indirekt utifrån att framtidstron ökar vilket bland annat leder till att fler unga väljer att stanna i kommunen, företag startas och att befintliga företag vågar satsa. Sökanden knyter an till den undersökning som Kaunis Iron AB regelbundet genomför bland kommunmedborgarna. Av denna framgår att 95 % anser att gruvan har en positiv eller mycket positiv betydelse för kommunen.

Generellt bedöms gruvverksamhet bidra till flera positiva aspekter i samhället lokalt, regionalt och nationellt. Bland de positiva aspekterna märks faktorer som minskande arbetslöshet, ökande antal arbetstillfällen och ökande inflyttning.

Slutsats

Den samlade bedömningen är att den planerade verksamheten medför små till måttligt negativa miljöeffekter, främst på naturmiljö, vattenmiljö och rennäring. Samtidigt finns positiva effekter kopplade till hushållning med naturresurser, socioekonomisk utveckling och infrastruktur. Sökanden har visat ambition att minimera och kompensera för påverkan, vilket bidrar till att verksamheten kan anses vara genomförbar ur miljösynpunkt.

Samlad bedömning av förutsättningarna för bearbetningskoncession

Bergmästaren konstaterar att det inte föreligger hinder mot att bevilja ansökan om bearbetningskoncession för Sarvisto K nr 1. Detta med utgångspunkt från den bedömning som gjorts i fråga om malmbevisningen, arronderingsförhållandena, fyndighetens art samt hushållningsbestämmelserna i miljöbalken. Vidare har bergmästaren konstaterat att det ansökta koncessionsområdet inte omfattas av detaljplan eller områdesbestämmelser.

Bergmästaren finner mot denna bakgrund att förutsättningarna för att bevilja den ansökta koncessionen är uppfyllda.

Ekonomisk säkerhet

Enligt 4 kap. 6 § minerallagen ska en koncessionshavare åläggas att ställa säkerhet för att dennes skyldigheter enligt 13 kap. 4 § minerallagen ska uppfyllas, om det inte finns särskilda skäl för något annat. Av 13 kap. 4 § minerallagen framgår att i den mån det är motiverat från allmän eller enskild synpunkt ska koncessionshavaren utföra efterarbete och ta bort andra anläggningar än som anges i 13 kap. 3 § minerallagen. Av samma bestämmelse framgår att den inte innebär någon inskränkning i koncessionshavarens skyldigheter enligt 2 kap. 8 § eller 10 kap. miljöbalken.

Enligt 13 kap. 3 § minerallagen ska byggnader som gjorts för gruvans eller motsvarande anläggnings styrka och varaktighet, såsom exempelvis inklädnad av borrhål, stängsel samt inrättningar för vandring upp och ned i gruvan lämnas kvar. Säkerheten som ska ställas gäller andra anläggningar, såsom uppforderingsverk och andra för gruvdriften gjorda anläggningar som finns på anvisad mark¹.

Av ansökningshandlingarna framgår att framtida gruvbrytning i Sarvisto kommer att bedrivas som dagbrottsbrytning med ett maximalt djup om 180 meter, fullt utbrutet. Uppbruten malm kommer att transporteras till krossning och sedan vidare med lastbil till kund som rågoods alternativt till ett anrikningsverk för vidare bearbetning. I anslutning till det sökta koncessionsområdet planeras för ett industriområde med byggnader för verkstad och personal samt ett område med malmupplag och kross. Den sökta ytan omfattar totalt 30,4 hektar. Utöver upplaget för malm planeras för ytterligare två upplag, gråbergsupplag och upplag för avrymningsmassor.

Mot denna bakgrund bedömer bergmästaren att sökanden ska ställa en ekonomisksäkerhet enligt 4 kap. 6 § minerallagen om 1 000 000 (en miljon) kronor.

Avslutningsvis konstaterar bergmästaren att gruvverksamhet utgör sådan miljöfarlig verksamhet som avses i 9 kap. miljöbalken samt att det för sådan verksamhet fordras miljötillstånd. Beslutet om bearbetningskoncession samt bergmästarens bedömning ifråga om ovan miljöeffekter utgör inte undantag från kravet på tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken.

Konsultationens avslutande

Bergmästaren kan slutligen konstatera att enighet eller samtycke enligt lag (2022:66) om konsultation i frågor som rör det samiska folket inte uppnåtts. Bergmästaren bedömer

¹ Jfr. prop 1988:89/92 s. 124 f. samt L. Delin, Minerallagen med kontinentalsockellagen (1996) s. 206 f.

härmed att enighet eller samtycke inte kan nås, varför konsultationen i och med detta beslut förklaras avslutad.

Delgivning av beslutet

Berörda fastighetsägare och övriga kända sakägare delges detta beslut genom vanlig delgivning med delgivningskvitto.

Bergmästaren beslutar att övriga som har rätt att överklaga beslutet om bearbetningskoncession ska delges detta genom kungörelsedelgivning i tidningarna Norrbottens Kuriren, Norrländska Socialdemokraten och Haparanda Bladet samt i Post- och Inrikes Tidningar.

Hur man överklagar

Den som delges detta beslut genom vanlig delgivning med delgivningskvitto kan överklaga beslutet till Regeringen, Klimat- och näringslivsdepartementet, inom den tidsfrist som anges i överklagandehänvisningen (bilaga 2).

Den som delges detta beslut genom kungörelsedelgivning kan överklaga beslutet till Regeringen, Klimat- och näringslivsdepartementet senast den 6 januari 2025, vilket även anges i överklagandehänvisningen (bilaga 3).

Bergmästaren erinrar om följande

Sökanden erinras om att mark får tas i anspråk för bearbetning av fyndigheten endast om marken anvisats enligt bestämmelserna i 9 kap. minerallagen. Ansökan om markanvisning görs skriftligen hos bergmästaren.

Sökanden erinras vidare om att för det fall denne avser bedriva undersökningsarbete inom koncessionsområdet i dagen på mark som inte anvisats så ska reglerna om arbetsplaner (3 kap. 3-5 f §§ minerallagen) tillämpas. I dessa fall är sökanden skyldig att tillhandahålla en översättning av arbetsplanen på finska, meänkieli eller samiska om undersökning ska utföras inom ett område som helt eller delvis sammanfaller med språkets förvaltningsområde enligt 6 § lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Begäran om översättning kan framställas skriftligen till sökanden av fastighetsägare eller innehavare av särskild rätt som berörs av planerade arbeten enligt arbetsplanen. Begäran om översättning ska vara sökanden tillhanda inom tio dagar från delgivningen av beslutet om bearbetningskoncession.

De som deltagit i beslutet

Beslut i detta ärende har fattats av bergmästare Helena Kjellson efter föredragning av Joakim Söderström. I den slutliga handläggningen har även gruvingenjören Stig Abrahamsson deltagit.

Helena Kjellson

Joakim Söderström

Kopia av beslutet sänds till Länsstyrelsen Norrbotten, Lantmäteriet, Pajala kommun och Sametinget.

Bilagor

Bilaga 1, Karta över koncessionsområdet, upprättad den 2 september 2024

Bilaga 2, Överklagandehänvisning, vanlig delgivning

Bilaga 3, Överklagandehänvisning, kungörelsedelgivning

GeoReality AB

Ansökan om bearbetningskoncessionen
Sarvisto K nr 1 i Pajala kommun,
Norrbottens län

Kartblad: 741 9g

Skala: 1:5 000

Utskriftsformat: A4

Yta: 30,41 ha

Luleå den 2 september 2024

Linn Holmbom

Linn Holmbom, GeoVista AB

Teckenförklaring

 Yttre gräns för ansökt
bearbetningskoncession

 Hörnpunkter för ansökt
bearbetningskoncession

 Traktgräns

 Fastighetsgräns

 Väg

N
1

0 100
metres

KIEKSIÄISVAARA

2:2

ALLMÄNNINGSSKOGEN

1:1

N E

1	7496930	861970
2	7497010	862115
3	7497010	862200
4	7496940	862400
5	7496650	862490
6	7496350	862340
7	7496350	862040
8	7496650	861880

SWEREF 99TM

BERGSSTATEN

Hur man överklagar

Om ni vill överklaga bergmästarens beslut ska ni skriva till **Regeringen, Näringsdepartementet**.

Överklagandet ska vara skriftligt och ställas till Regeringen, Klimat- och näringsdepartementet **men skickas till Bergsstaten, Box 43, SE-971 02 Luleå** eller mineinspect@bergsstaten.se

I överklagandet ska ni ange:

- Vilket beslut som ni överklagar, ange beslutets diarienummer.
- Varför ni anser att beslutet ska ändras och vilken ändring ni vill ha.
- Ni ska ange ert namn, telefonnummer, postadress och e-postadress.
- Om ni anlitar ombud ska ombudets namn, telefonnummer, postadress och e-postadress anges.

Ert överklagande ska ha kommit in till Bergsstaten **inom tre veckor från den dag då ni fick del av beslutet**.

Om ni som överklagar är en part som företräder det allmänna, ska överklagandet dock ha kommit in **inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades**.

Om ni behöver upplysningar om hur man överklagar kan ni vända er till Bergsstaten, via epost mineinspect@bergsstaten.se eller telefon 0920-23 79 00.

BERGSSTATEN

Överklagandehänvisning vid kungörelsedelgivning

Om ni tagit del av beslutet genom att läsa om beslutet i en tidning, s.k. kungörelsedelgivning gäller följande för att överklaga bergmästarens beslut.

Överklagandet ska vara skriftligt och ställas till Regeringen, Klimat- och näringsdepartementet **men skickas till Bergsstaten, Box 43, SE-971 02 Luleå** eller mineinspect@bergsstaten.se

I överklagandet ska ni ange:

- Vilket beslut som ni överklagar, ange beslutets diarienummer.
- Varför ni anser att beslutet ska ändras och vilken ändring ni vill ha.
- Ni ska ange ert namn, telefonnummer, postadress och e-postadress.
- Om ni anlitar ombud ska ombudets namn, telefonnummer, postadress och e-postadress anges.

Ert överklagande ska ha kommit in till Bergsstaten **senast den 6 januari 2026**.

Om ni behöver upplysningar om hur man överklagar kan ni vända er till Bergsstaten, via epost mineinspect@bergsstaten.se eller telefon 0920-23 79 00.